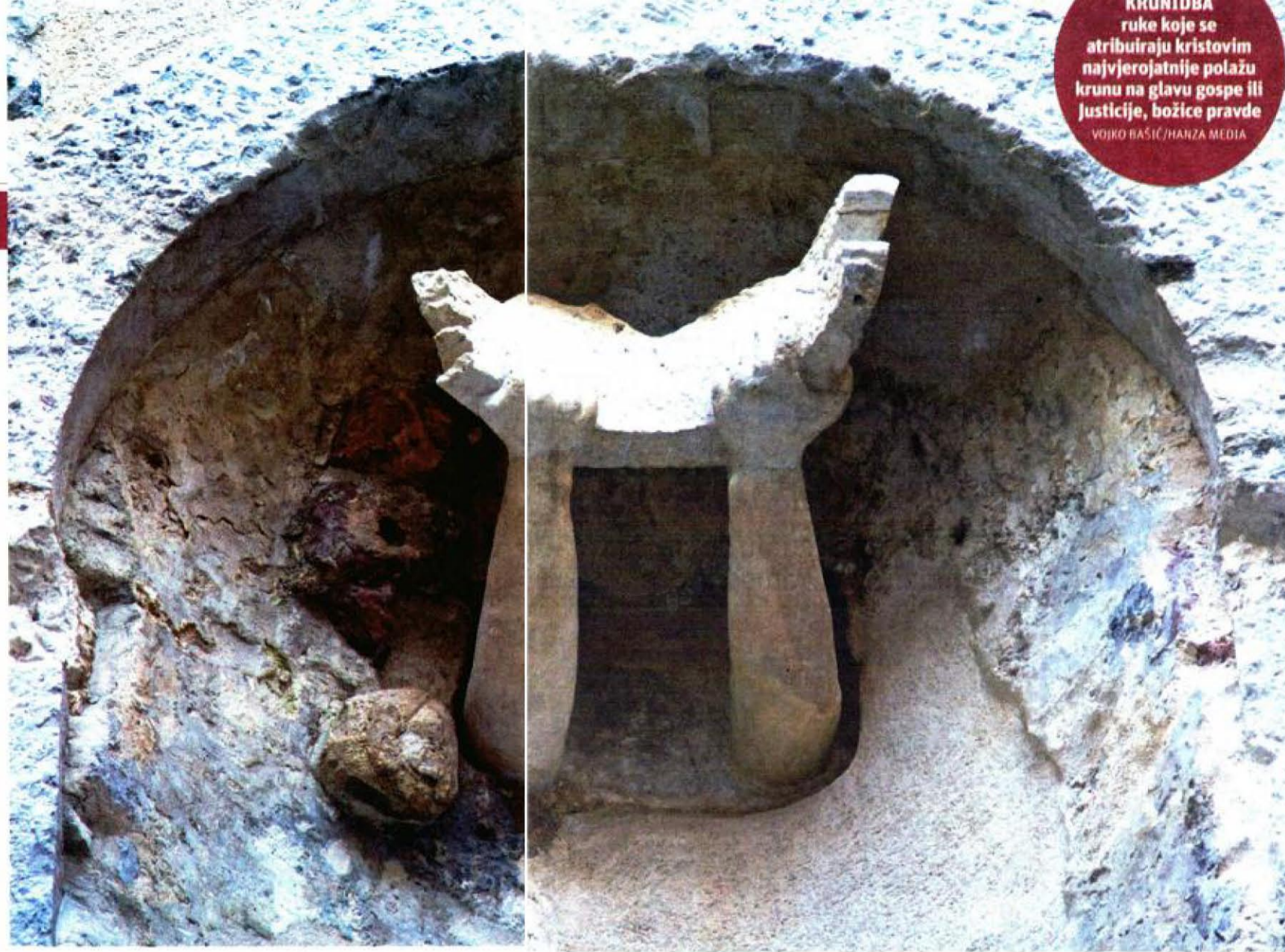

KRUNIDBA
ruke koje se
atribuiraju kristovim
najvjerojatnije polažu
krunu na glavu gospe ili
Justicije, božice pravde
VOJKO BAŠIĆ/HANZA MEDIA

NA ZIDU GOSPE OD ZVONIKA KRAJ ŽELJEZNIH VRATA

RUKE OD KAMENA u sjeni vremena

Eda Vujević
slobodnadalmacija.hr

Nakon nekoliko godina rada, prvo istraživačkoga, a potom gotovo filigranskoga, tijekom kojega je iz 350 većih ili manjih ulomaka arheološke građe pronađene u niši na zidu splitske Gospe od Zvonika, na zapadnom ulazu u Dioklecijanovu palaču, sklopljena skulptura, kamene ruke vraćene su na svoje mjesto.

To mjesto je propugnakul, jedna vrsta stražarskog bedema gdje je još u antičko vrijeme uređena crkva sv. Teodora, da bi kasnije postala Gospa od Zvonika.

– Skulptura sadrži prikaz podlaktica i šaka nadnaravne veličine koje pridržavaju polukružni predmet, vrlo vjerojatno krunu – kazala nam je dr. sc. Vinka Marinković, voditeljica konzervatorskih radova. – Daljnjom analizom utvrđeno je da je izvorni položaj skulpture u vrhu niše, gdje je tijekom radova pronađen zaglavni kamen za pridržavanje skulpture. Kontekst nastanka skulpture i njezine datacije još uvijek je nejasan i sporan.

Za sada je moguće reći da je u niši vrlo vjerojatno izvorno bio postavljen još jedan objekt, skulptura, ikona ili reljef, koji su ruke krunile. Tragovi takvog predmeta nisu pronađeni. Moguće je samo za sada pretpostaviti da je riječ o svecu zaštitniku, Bogorodici ili reljefu mletačkog lava. Daljnja arhivska, konzervatorsko-restauratorska i povijesno-umjetnička istraživanja u budućnosti će donijeti nove odgovore – dodaje dr. Marinković iz Hrvatskog restauratorskog zavoda.

Novopronađena niša

Kao što se zna, Dioklecijanova palača u Splitu jedan je od značajnih kasnoantičkih spomenika u svijetu. Toj činjenici pridonosi povijesni kontekst njezina nastanka, stanje očuvanosti i istraženosti. Zapadna vrata Dioklecijanove palače, ili kako se u žargonu nazivaju Željezna vrata, jedna su od glavnih ulaznih vrata u Palaču.

Pod pojmom arhitektonskog sklopa Zapadnih vrata danas se podrazumijeva izvorni antički sloj i srednjovjekovna crkva Gospe od Zvonika, interpolirana u antički stražarski hodnik.

Hrvatski restauratorski zavod od 2013. provodi istraživačke, dokumentacijske i konzervatorsko-restauratorske radove na sklopu Zapadnih vrata i crkve Gospe od Zvonika. Do sada je obavljeno arhitektonsko snimanje i dokumentacija cijeloga sklopa, zamjena krovništa crkve Gospe od Zvonika, preventivni zahvati na srednjovjekovnoj

fresci na vanjskoj fasadi crkve, te čišćenje, rekonstrukcija i prezentacija srednjovjekovne niše na sjevernom zidu propugnakula. Godine 2018. počeli su radovi u unutrašnjosti crkve Gospe od Zvonika te su montirane novopronađene srednjovjekovne skulpture u nišu na sjevernom zidu propugnakula. Cilj je intervencije minimalnim i kontroliranim zahvatima poboljšati stanje iznimno frekventne zone stare gradske jezgre i ujedno revitalizirati cijeli sklop Zapadnih vrata. Dosadašnja istraživanja i konzervatorsko-restau-

ratorski zahvati iznjedrili su brojne informacije i spoznaje o povijesnom razvoju Zapadnih vrata. U svakom slučaju, radovi na Zapadnim vratima se nastavljaju, a priprema se sanacija krovništa sakristije. Svi radovi koje je proveo i koje na Željeznim vratima provodi Hrvatski restauratorski zavod su, naravno, pod nadzorom Konzervatorskog odjela Ministarstva kulture, koje je, barem zasad, oprezno i oko procjene vremena nastanka ruku koje drže krunu, kao i oko eventualnog pripisivanja ovoga rada bilo kojem autoru. No...

Splitska vijećnica

– Pretpostavljam da je doista riječ o Kristovim rukama – kaže dr. sc. Radoslav Bužančić, pročelnik Konzervatorskog odjela. – No, kako nedostaje skulptura koju se kruni, ne bi me iznenadilo da se utvrdi kako je riječ o Gospi, ali je vrlo moguće da je riječ i o božici pravde, Justiciji. Naime, govorimo o vremenu kad Split prelazi iz antičke u srednjovjekovnu sferu, a ta vrata, Željezna vrata, odnosno Otvorena vrata, spona su Dioklecija-

Ne bi me iznenadilo da ova skulptura datira iz 15. stoljeća, jer neki elementi upućuju na Andriju Alešija, majstora toga doba, ali, naravno, to je zasad samo spekulacija – kaže Bužančić

Skulpturu su u Hrvatskom restauratorskom zavodu sklopili iz 350 komadića

Fragmenti skulpture ruku koje vjerojatno drže krunu

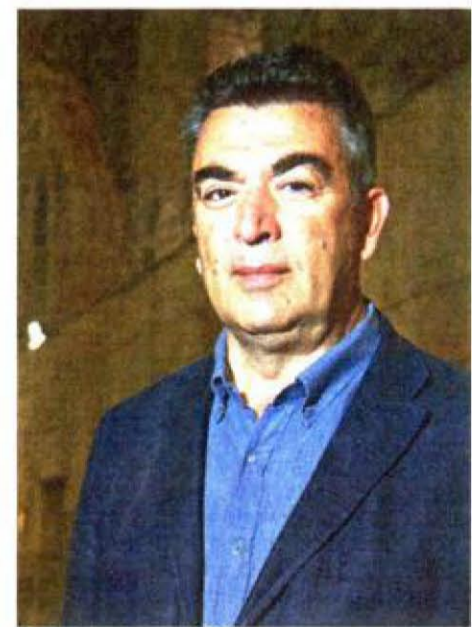
na, donose odluke koje, među ostalim, provode i pravdu. S druge strane, jamac pravde, kruna toga ustroja je Bog, odnosno okrunjena Gospa. Ne bi me iznenadilo da ova skulptura datira iz 15. stoljeća jer neki elementi upućuju na Andriju Alešija, majstora toga doba, ali, naravno, to je zasad samo spekulacija – kaže Bužančić. Radovi na zapadnom ulazu u Palaču koji se nastavljaju, međutim, dio su još šireg konteksta radova na obnovama zgrada koji su u pripremi i koji se već izvode na splitskoj Pjaci. Konzervatori, naime, nastoje ponovno vratiti dio sjaja tom prostoru koji je još od 13. stoljeća bio središnji prostor grada na kojem je pulsirao život Splita, a koji je izgubio dio nekadašnjeg sarma. No to je, štoto bi se reklo, neka druga priča. ●

novu palaču koja u 13. stoljeću počinje bivati grad-država. U to vrijeme, naime, upravo na tome mjestu, tamo gdje su ona dva štekata koja naš odjel na-

stoji maknuti i zasad ne uspijeva, tamo je u to vrijeme bila splitska vijećnica gdje se, po logici stvari kakve imamo u svim komunama toga vreme-

Skulptura sadrži prikaz podlaktica i šaka nadnaravne veličine koje pridržavaju polukružni predmet, vrlo vjerojatno krunu – kazala nam je dr. sc. Vinka Marinković

Radoslav Bužančić: Željezna vrata, odnosno Otvorena vrata, spona su Dioklecijanove palače koja u 13. stoljeću počinje bivati grad-država

«
Godine 2018. počeli su radovi u unutrašnjosti crkve Gospe od Zvonika te su montirane novopronađene srednjovjekovne skulpture u nišu na sjevernom zidu propugnakula
VOJKO BAŠIĆ/
HANZA MEDIA

